

או הנרי - "כיכרות לחם של מכשפות"

או הנרי "כיכרות לחם של מכשפות"
(תירגמה מאנגלית דפנה רוזנבליט)
כתר-הוצאה לאור, 2019, 127 עמ'.

הספר כיכרות לחם של מכשפות מכיל תשעה מסיפוריו המפורסמים של או הנרי. למעשה, יותר נכון לקרוא לו 'ספרון' משום שגודלו הפיזי קטן בהרבה מספר רגיל, וגם מספר עמודיו אינו רב (הספר מופיע בסדרה הקטנה של כתר, המכילה ספרים בפורמט דומה). סביר להניח שהקוראים מכירים חלק מהסיפורים מתרגומים קודמים באנתולוגיות אחרות, אולם את סיפוריו של או הנרי ניתן לקרוא שוב ושוב וליהנות מהם מחדש.

הסיפורים הם קצרים יחסית. או הנרי מצטיין בתיאור קצר וחסכוני במלים יחד עם עלילה פשוטה ולא מסובכת. הדגש הוא על סוף הסיפור שיש בו תמיד הפתעה שהיא גם משעשעת וגם הופכת את המעשייה על פיה. למעשה, אותו אקורד סיום הוא המאפיין העיקרי של כל סיפורי או הנרי.

הדמויות בסיפוריו לעולם אינם משועי הארץ. הוא לא עוסק באנשי הון המקימים אימפריות, במושלים ונשיאים, גנרלים ושרים, דוגמניות וספורטאי-על, ואפילו לא בסתם ידוענים. מופיעים

בסיפוריו אנשים פשוטים מן הישוב, פקידים במשרות ללא זוהר, אמנים שההצלחה עדיין לא האירה להם פנים, סוכנות בית שהתגלגלו לתפקידם שלא מרצון, בעלי עסקים זעירים, עבריינים קטנים, וכיוצא בזה.

גיבוריו מתוארים בלשון אירונית להפליא, אבל בשילוב של חיבה לא מוסתרת ואהבת אדם. כך למשל הוא אומר על מיס מרתה, גיבורת הסיפור 'כיכרות לחם של מכשפות' (הנושא את שם הקובץ). "מיס מרתה מיצ'ם ניהלה את המאפיה הקטנה בקרן הרחוב (זו שעולים בה שלוש מדרגות, והפעמון מצלצל כשפותחים את הדלת). מיס מרתה הייתה בת ארבעים, חשבון הבנק שלה לימד שלזכותה אלפיים דולרים, והיו לה שתי שיניים תותבות ולב חם. אנשים רבים נשאו נשים שסיכוייהן להתחתן היו פחותים בהרבה מאלה של מיס מרתה". גיבורת סיפורנו ניסתה בתעלולים שונים לרכוש את ליבו של ג'נטלמן אחד שנכנס לחנותה באופן קבוע כדי לקנות לחם יבש. התוצאה כרגיל מפתיעה.

גיבוריו מתוארים בלשון אירונית להפליא, אבל בשילוב של חיבה לא מוסתרת ואהבת אדם.

בסיפור אחר ('אלכי-מאי הכלולות') הוא מתאר את השפעת האביב על הרומנטיקה בלשונו הייחודית "במאי יורה קופידון כשעיניו מכוסות - מיליונרים נושאים קצרניות. מרצים מלומדים נוהים אחר לבנות סינר שלועסות מסטיקים מאחורי דוכני מזון מהיר. מורות קפדניות דורשות מהנערים הגדולים והשובבים להישאר בבית הספר לאחר שעות הלימודים. בחורים עם סולמות מתגנבים בצעד קליל על מדשאות, אל המקום שבו עומדת יוליה וממתינה בחלונה המסורג כשהטלסקופ שלה מוסתר. זוגות צעירים יוצאים לטייל ושבים הביתה נשואים". בסיפור זה משפיע האביב גם על מר קולסון (הייתה לו צינית קשה מאוד בכף הרגל, בית בצמוד לפארק גראמרסי, חצי מיליון דולר ובת), וגם על בתו (אישה גרמית, יציבה, גבוהה, גאוותנית, צוננת, ומיוחסת). על שניהם משפיע האביב לטובה כמובן. לא נגלה איך, אך נציין שהשפעת האביב גורמת לקוראים חיוך גדול ולא רצוני שלא ניתן למחיקה.

הקובץ מכיל כמובן את 'הכופר על הצ'ף האדום' (שני לא יוצלחים מנסים לחטוף תמורת כופר את בנו של אחד מעשירי קהילה כפרית נידחת), 'חזרה למוטב ושכרה' (שודד בנקים והבלש שרודף

אחריו), ומתנת מלכי המזרח (שני בני-זוג עניים האוהבים זה את זה ומנסים לתת מתנות חג המולד). לא פירטנו כי מניחים אנו שכולם מכירים את הסיפורים האלו (ומי שלא מכיר/ה, ירוץ להשלים).

יתרון נוסף לסיפוריו של או הנרי הוא התאמתם לכל גיל. אולי בגלל התקופה בה כתב, המין והאלימות מרומזים בלבד (אם בכלל), הגיבורים תמיד מדברים בלשון נקייה, ומוסר ההשכל חיובי למדי. אשר לכן, כמה מסיפוריו נכללים בתוכניות הלימוד של מקצוע הספרות. לא רק בתיכון, אלא לפעמים גם בחטיבות הביניים (כיתות ז'-ט'). ולא רק בחינוך הממלכתי, אלא גם בחינוך הממלכתי-דתי, ללמדך שאו הנרי מתאים לכולן/ם.

חייו של או הנרי עצמו, אינם רחוקים מעלילות סיפוריו. הוא נולד אי שם באמצע המאה שלפני המאה הקודמת (1862) ונפטר בגיל צעיר יחסית של ארבעים ושבע בלבד (1910). שמו האמיתי היה ויליאם סידני פורטר. בגיל חמש-עשרה עזב את בית הספר ועבד בחנותו של אביו. לטקסס הגיע בשנת 1882, התחתן ועבד עבודות שונות כולל בנק בו שימש קופאי. בשנת 1896 הואשם במעילה בכספי הבנק ונמלט לדרום אמריקה. חזר עקב מחלת אשתו שנפטרה כמה חדשים אחרי חזרתו, ונשפט לחמש שנות מאסר. שוחרר אחרי ארבע שנים ועבר לניו-יורק. שם בתחילת המאה העשרים כתב את רוב סיפוריו. אפשר להתווכח על רמתם הספרותית של סיפוריו, אבל עובדה היא שגם כיום, למעלה ממאה שנה אחרי מותו, עדיין אנו נהנים לקרוא אותם ולהתפעל מכישרונו החד ומיכולתו להפתיע ולשעשע כאחד.

מומלץ לכל מי שמכיר את סיפוריו של או הנרי (כולנו למעשה), וחובה למי שלא שמע/ה את שמו (אם יש כאלו).

אפשר להתווכח על רמתם הספרותית של סיפוריו, אבל עובדה היא שגם כיום, למעלה ממאה שנה אחרי מותו, עדיין אנו נהנים לקרוא אותם ולהתפעל מכישרונו החד ומיכולתו להפתיע ולשעשע כאחד.